

Demografický
portál pro
municipality
www.demografickyportal.cz

Obec Teplýšovice

**Prognóza dětí ve věku 0-6 let a školních dětí 7-15 let,
prognóza seniorské populace**

Zpracovala:

Mgr. Viktorie Kováčová

SC & C spol. s r.o.

Krakovská 7

110 00 Praha 1

Tel: tel: +420 773 780 828

e-mail: demografickyportal@scac.cz

16. března 2022

Obsah

1. Metodologie	3
2. Obyvatelstvo.....	4
3. Prognóza obyvatelstva – vstupní parametry.....	6
Plodnost.....	6
Úmrtnost	6
Migrace.....	6
4. Prognóza – výstupy.....	7
5. Poznámky na konec.....	11

1. Metodologie

Prognóza budoucího vývoje populace dětí ve věku 0-15 let v obci Teplýšovice využívá tzv. kohortně-komponentní metodu. Tento přístup je založen na segmentaci populace do dílčích věkových skupin, které jsou vystaveny rozdílnému působení demografických procesů (porodnosti, úmrtnosti a migrace). Spočívá v posunu žijících mezi věkovými skupinami, tedy v převodu počtu žijících osob v dokončeném věku x na počet žijících v dokončeném věku $x+1$ po jednom roce prognózy.

Parametry modelu kohortně-komponentní metody představují věkově specifické míry plodnosti, koeficienty přežití vypočítané z podrobných úmrtnostních tabulek odděleně pro muže a ženy a migrační statistiku – saldo migrace.

Prognóza byla zpracována odděleně pro muže a ženy po jednotkách věku s výchozí věkovou strukturou k 31. 12. 2020 a s horizontem prognózy do roku 2030. Zde je potřeba upozornit, že na lokální úrovni je nejvhodnější horizont právě do cca 10 let. S časem spolehlivost prognózy klesá.

Sociodemografická studie čerpá z více datových zdrojů. Primárním zdrojem dat o obyvatelstvu jsou statistiky vedené Českým statistickým úřadem, a to jak statistiky přirozené měny, tak výsledky Sčítání lidu, domů a bytů, které proběhlo na území České republiky naposledy v roce 2021.

Demografická prognóza představuje výhled do budoucna, který je platný k aktuálnímu okamžiku, a v případě, že se předpokládané trendy skutečně naplní. Je dobré demografickou prognózu pravidelně aktualizovat jednou za 3 až 4 roky anebo v případě, kdy se objeví nepředvídaná okolnost – např. změna územního plánu, rozsáhlá nová výstavba, či jiná změna, která ovlivní atraktivitu zdejšího bydlení.

2. Obyvatelstvo

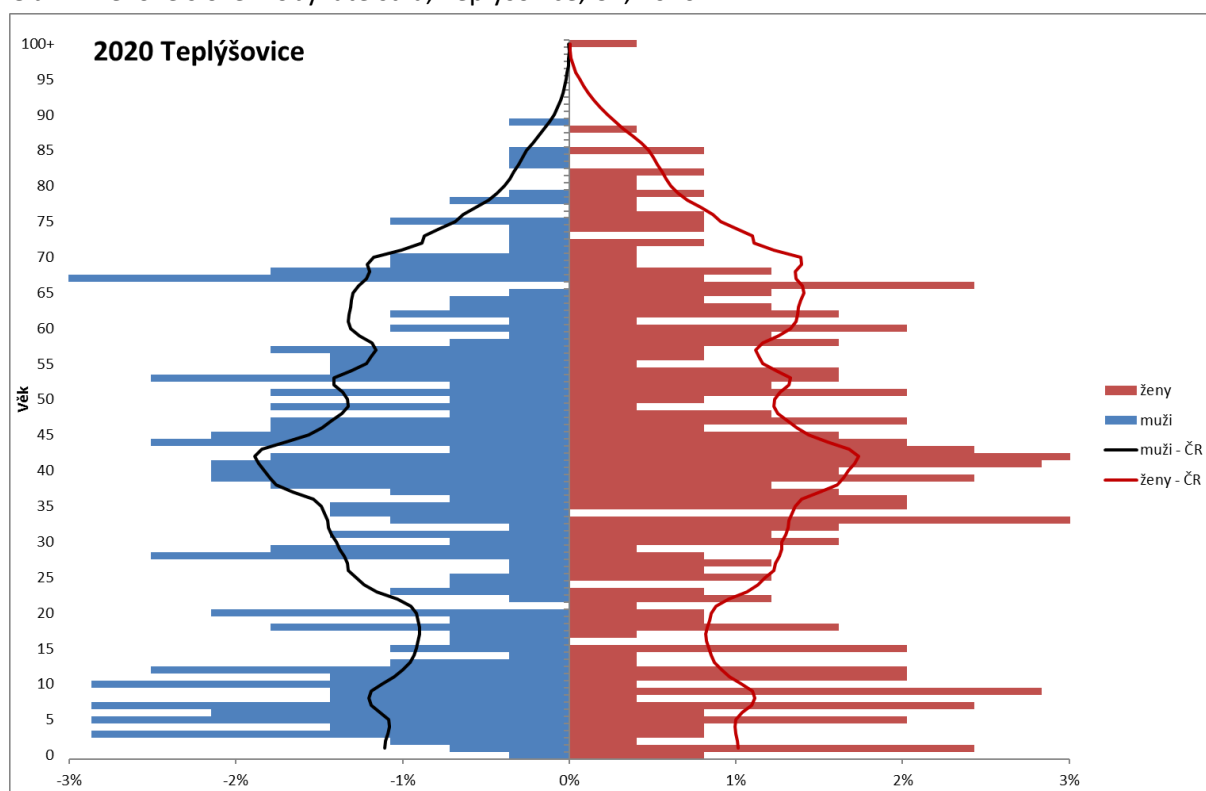
Počet obyvatel Teplýšovic za poslední 10 let stále pomalu narůstal a v posledních 2 letech stagnoval. Nárůstu počtu obyvatel pomohla především migrace, která byla letech 2011 – 2013 výrazně kladná (převažovali přistěhovalí nad odstěhovanými). Obdobně tomu bylo v letech 2015 – 2017, kdy ale migrační saldo již nebylo tak výrazné. V letech 2018 a 2020 početně odstěhovaní převýšili přistěhovalé a počet obyvatel začal stagnovat.

Tab. 1. Vývoj početního stavu obyvatel, Teplýšovice

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Teplýšovice	426	440	468	498	493	501	512	527	521	529

Zdroj dat: www.czso.cz

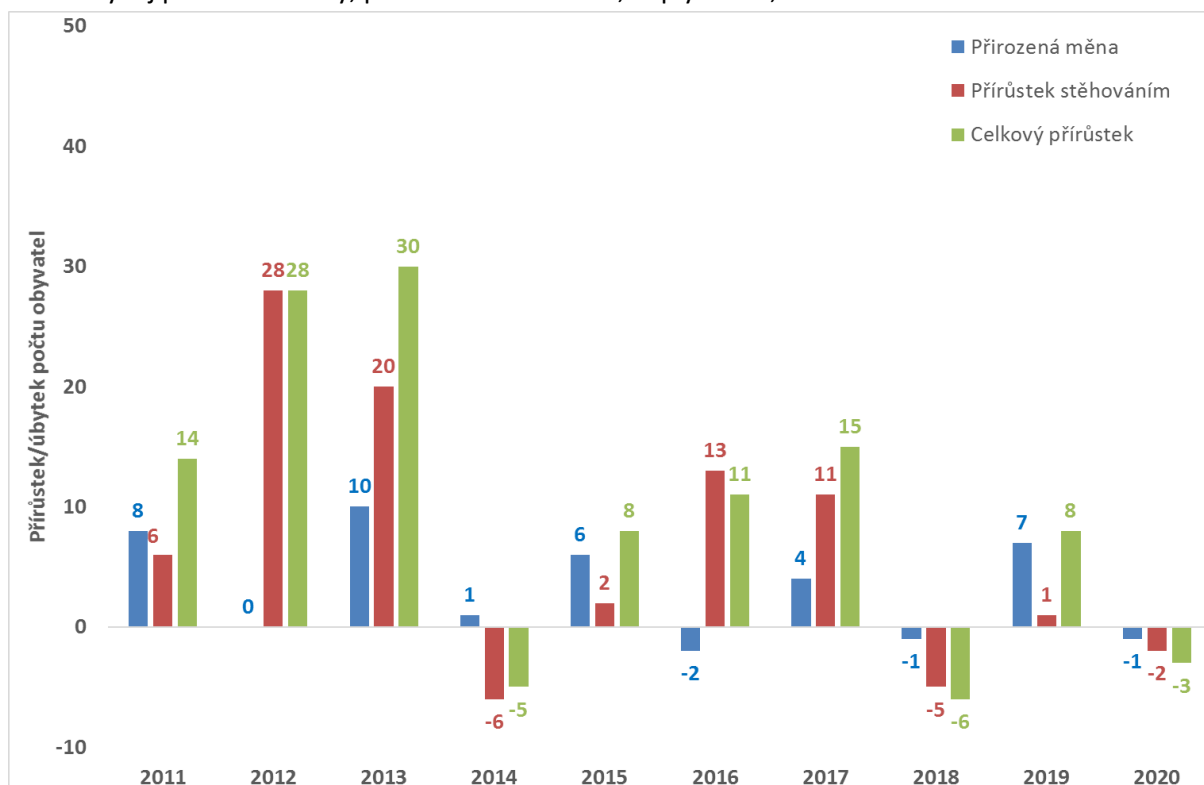
Obr.1: Věkové složení obyvatelstva, Teplýšovice, ČR, 2020

Zdroj dat: www.czso.cz, www.demografickyportal.cz

Pokud se podíváme na strukturu populace dle pohlaví a věku, pak poměr mezi muži a ženami není v Teplýšovicích a v České republice totožný. V Teplýšovicích je více mužů (53% mužů a 47 % žen). Pokud porovnáme věkové složení podle hlavních věkových skupin, tak v případě starší vrstvy populace (senioři nad 65 let), je podíl těchto osob oproti skladbě populace celé České republiky o 5% bodů nižší (14%). Naopak je v obci vyšší podíl dětí do 15 let – 22%.

Obr. 2 Vývoj přirozené měny, přírůstku stěhováním, Teplýšovice, rok 2011-2020

Zdroj dat: www.czso.cz, www.demografickyportal.cz

Tab. 2. Pohyb obyvatelstva, Teplýšovice, roky 2011-2020

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Živě narození	9	4	13	6	10	3	9	4	8	1
Zemřelí	1	4	3	5	4	5	5	5	1	2
Přirozená měna	8	0	10	1	6	-2	4	-1	7	-1
Přistěhovalí	14	36	22	3	14	17	19	13	15	17
Vystěhovalí	8	8	2	9	12	4	8	18	14	19
Přírůstek stěhováním	6	28	20	-6	2	13	11	-5	1	-2
Celkový přírůstek	14	28	30	-5	8	11	15	-6	8	-3

Zdroj dat: WWW.CZSO.CZ

3. Prognóza obyvatelstva – vstupní parametry

Budoucí vývoj počtu a struktury obyvatelstva v zásadě závisí na čtyřech faktorech:

- současné struktury obyvatel podle věku a pohlaví,
- porodnosti,
- úmrtnosti,
- migraci.

Jak již bylo zmíněno v metodologickém úvodu, prognóza je platná pouze za podmínky, že nenastanou nepředvídatelné události, které by narušily trendy, ze kterých se prognóza počítá. S určitou mírou nepřesnosti prognóza již počítá, a proto je vypočtená ve třech variantách vývoje (nízké, střední a vysoké) vstupních parametrů.

Plodnost

Důležitým faktorem, který vstupuje do prognóz budoucího vývoje je plodnost a to jak celková úroveň, vyjádřená ukazatelem úhrnné plodnosti, tak i věkově specifická plodnost (kolik a v jakém věku rodí ženy děti). Pro potřeby výpočtu prognózy budeme uvažovat víceleté průměry, aby se eliminovaly meziroční výkyvy, které mohou u menších regionálních celků nastat.

Úmrtnost

Pro odhad úmrtnosti vycházíme z podrobných úmrtnostních tabulek pro muže a ženy za období 2019 až 2020 vypočítaných pro okres Benešov. Pro prognózu jsou důležitá data a informace o pravděpodobnosti úmrtí mezi věkem x a $x+1$, dalším důležitým ukazatelem je naděje dožití dle pohlaví.

Vstupní pravděpodobnosti úmrtí jsou vypočteny nepřímou metodou, tj. odvozeny ze specifických měř (ú_x). Tabulky jsou podrobné, tj. s jednoletým věkovým intervalem, odděleně pro muže a ženy. S ohledem na vyloučení nahodilých výkyvů jsou zpracovány za pětileté kalendářní období¹.

Migrace

Na regionální úrovni (úroveň ORP, obcí, okresů) je vývoj populační velikosti ovlivněn především migrací, než porodností či úmrtností. Odhadování migrace je však velice složité a komplikované. Na regionální úrovni má na migraci vliv mnoho faktorů, které není možné předvídat. Dle evidence přistěhovaných a vystěhovaných v obci Teplýšovice jsou patrné meziroční výkyvy.

Do výpočtů prognózy byl zahrnut očekávaný početní nárůst populace vzhledem k plánované výstavbě v obci:

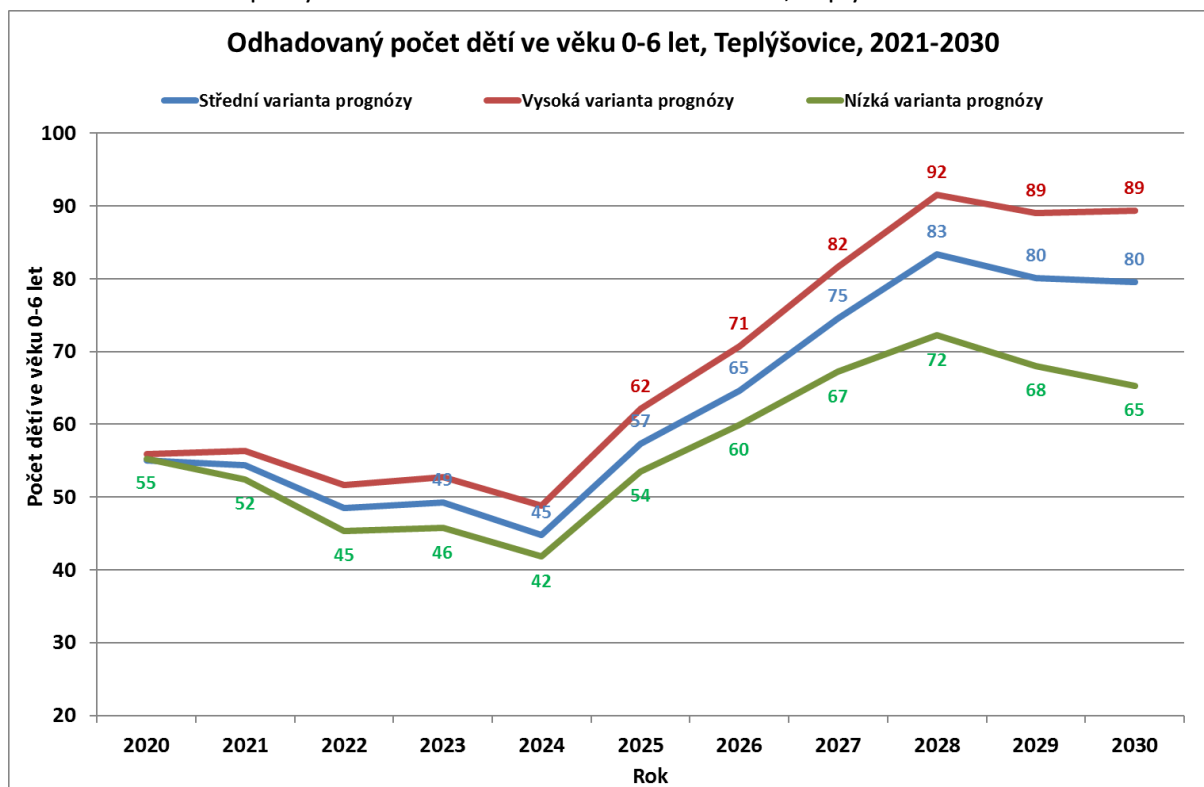
- 2025 +100 lidí
- 2026 +100 lidí
- 2027 + 100 lidí
- 2028 +100 lidí

¹ Metodologie úmrtnostní tabulek, ČSÚ

4. Prognóza – výstupy

Na základě výše uvedených parametrů plodnosti, úmrtnosti a migrace byl proveden modelový výpočet vývoje a struktury dětské složky populace ve věku 0-6 let a 7-15 let v obci Teplýšovice ve 3 variantách vývoje (vysoká, střední, nízká). Střední varianta představuje nejpravděpodobnější trend budoucího vývoje. Nízká a vysoká varianta pak vymezují rámce budoucího vývoje.

Obr.3. Odhadované počty dětí ve věku 0-6 let v letech 2020-2030, Teplýšovice

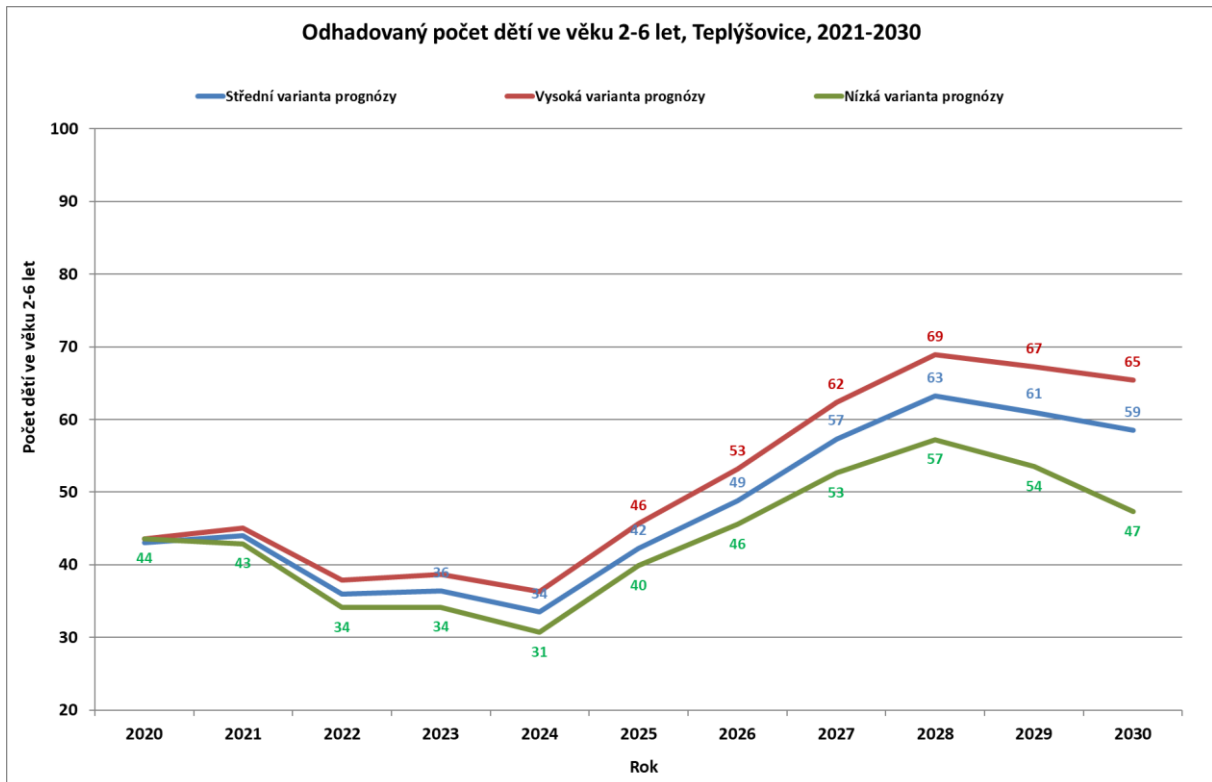

Zdroj dat: www.czso.cz, vlastní výpočty prognózy

Pokud se naplní výše uvedené předpoklady, lze ještě očekávat do roku 2022 postupný pokles. Od roku 2024/2025 se vývoj podle jednotlivých variant začíná viditelněji rozcházet, nicméně rozdíly v početní velikosti dětské populace ve věku 0-6 let nebudou nijak výrazné. **Všechny 3 varianty počítají s následným nárůstem počtu dětí ve věku 0-6 let do roku 2028 a poté začne nepatrně klesat, nicméně ani nízká varianta vývojem nepředpokládá razantní snížení počtu dětí v předškolním věku na původní úroveň.**

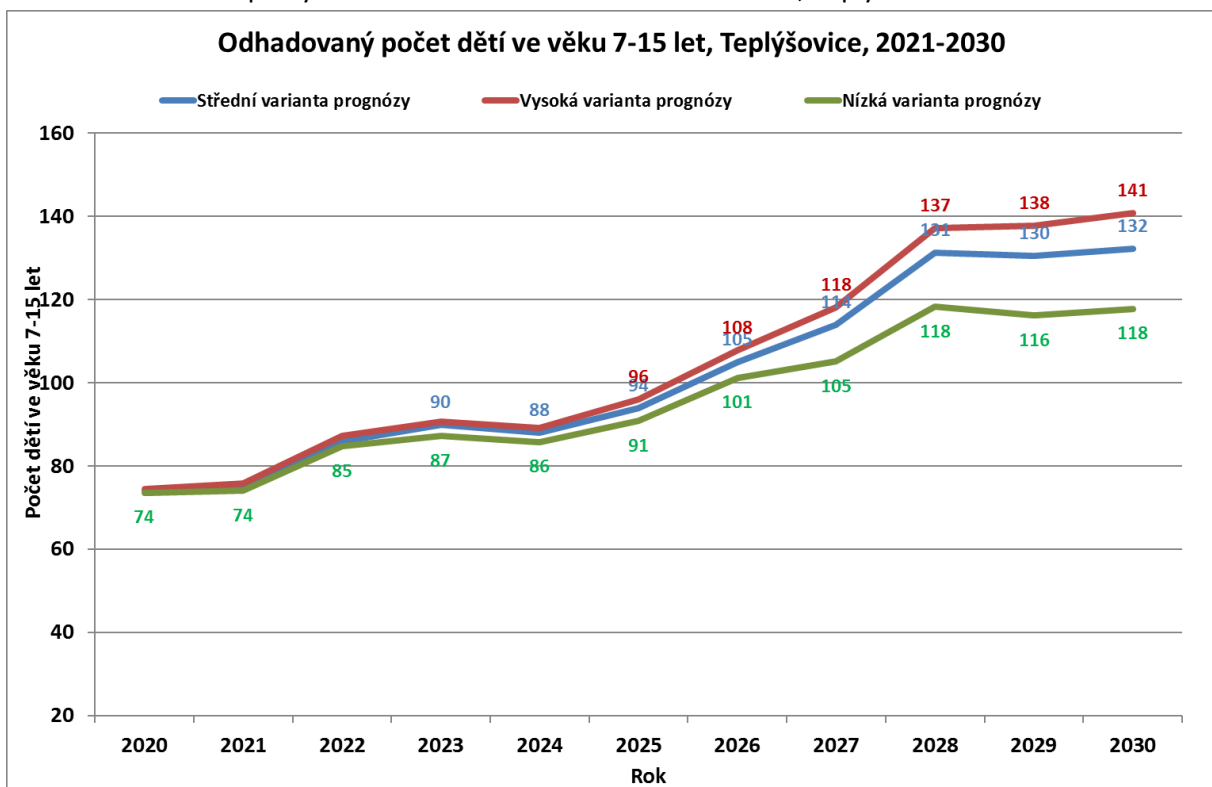
Obdobně se budou vyvíjet počty dětí ve věku 2-6 let. Početní nárůst bude kulminovat v roce 2028 a posléze může přijít pozvolný pokles.

Obr.3a. Odhadované počty dětí ve věku 2-6 let v letech 2020-2030, Teplýšovice

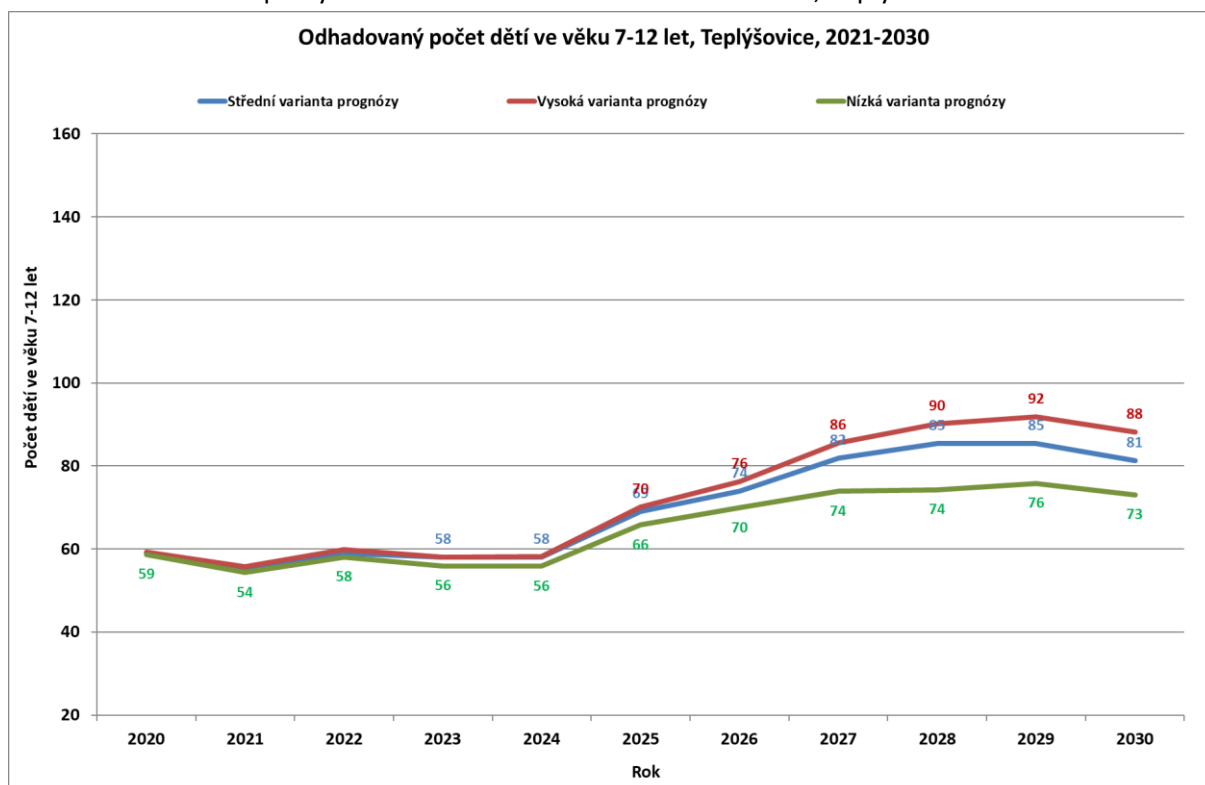
Zdroj dat: www.czso.cz, vlastní výpočty prognózy

Obr.4. Odhadované počty dětí ve věku 7-15 let v letech 2020-2030, Teplýšovice

Zdroj dat: www.czso.cz, vlastní výpočty prognózy

Obr.4a. Odhadované počty dětí ve věku 7-12 let v letech 2020-2030, Teplýšovice

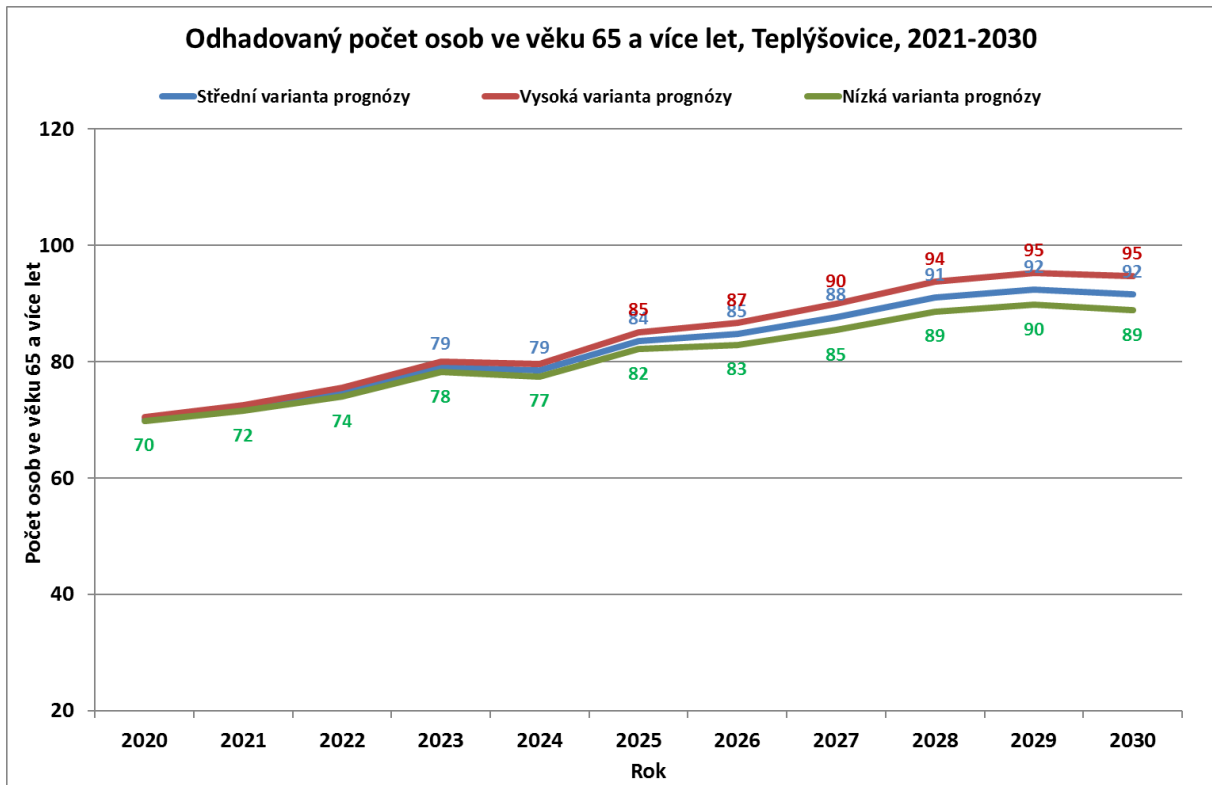
Zdroj dat: www.czso.cz, vlastní výpočty prognózy

U dětí ve věku povinné školní docházky (7-15 let) se vzhledem k očekávanému nárůstu přistěhovalých dá očekávat trvalý početní růst. Podle vysoké varianty se může počet dětí, nárokujících si základní vzdělávání, početně zdvojnásobit přibližně do roku 2030.

U mladších školních dětí, věkově odpovídající prvnímu stupni ZŠ, lze rovněž předpokládat početní nárůst až na počet kolem 90 dětí.

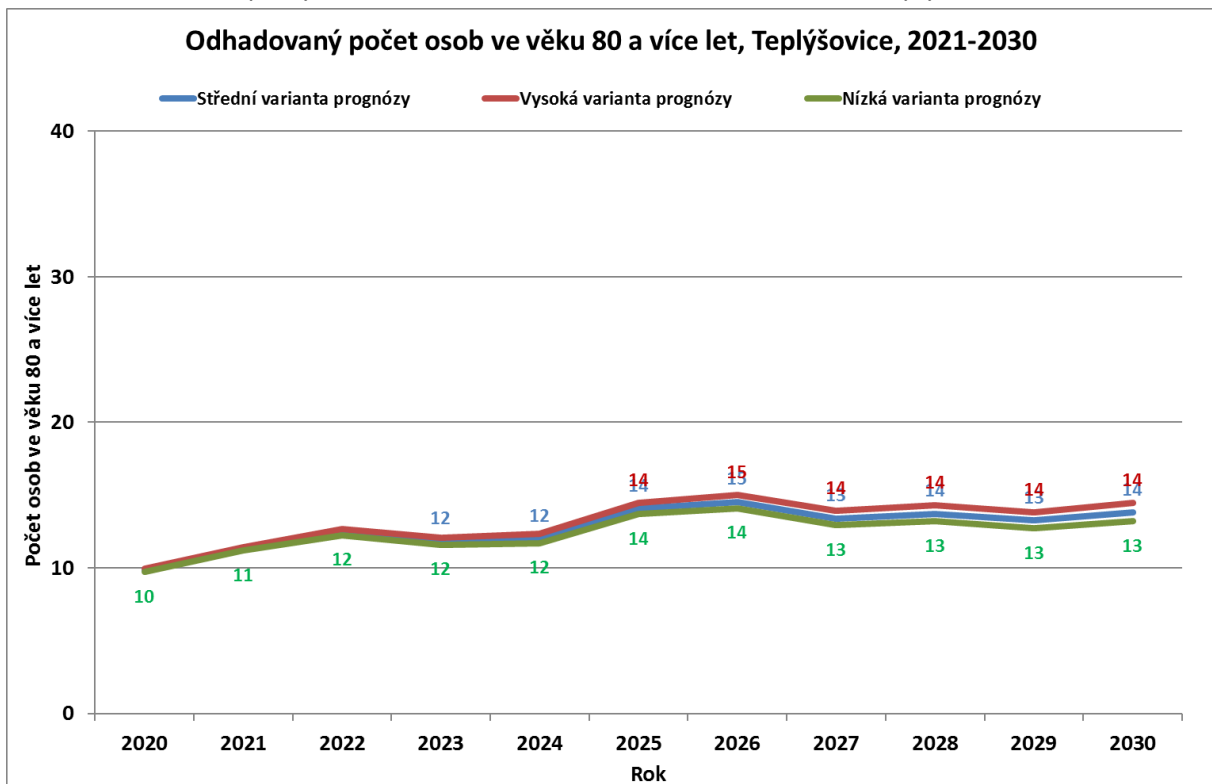
Odhadované počty seniorů, resp. osob na d 65 let bude stabilně narůstat, a to především počty osob v nižším důchodovém věku. Dá se očekávat také nárůst osob v nejvyšším věku, ale v nejbližších 10 letech zatím velmi pozvolna.

Obr.5. Odhadované počty osob ve věku 65 a více let v letech 2020-2030, Teplýšovice

Zdroj dat: www.czso.cz, vlastní výpočty prognózy

Obr.5. Odhadované počty osob ve věku 80 a více let v letech 2020-2030, Teplýšovice

Zdroj dat: www.czso.cz, vlastní výpočty prognózy

5. Poznámky na konec

Intenzivní plánovaná výstavba v letech 2025-2028 dle předpokladů výstavby bude mít vliv na populační nárůst, a především změny ve věkové struktuře, které budou vyvolávat tlaky na rozšíření a vybudování technické i sociální infrastruktury obce.

Při práci s výsledky prognózy je však nutné si uvědomit, se jedná o odhady, které jsou zatíženy větší či menší mírou neurčitosti a jsou odhadem nanejvýš pravděpodobného vývoje pouze v době svého vzniku a nemohou být spolehlivější než statistická data, z nichž vycházejí. Rovněž je důležité nezapomenout, že spolehlivost výsledků výrazně klesá s časem. I vzhledem k nízkému počtu obyvatel v obci a plánované výstavbě doporučujeme prognózu průběžně aktualizovat.